

МОДУЛ 6- ТРУДОВО И ОСИГУРИТЕЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

Кодекс
на труда

1. ПОЛИТИКА ПО ЗАЕТОСТ И ОСНОВНИ ВЪПРОСИ ОТ ТРУДОВОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

Националният план за действие по заетостта има за цел да подкрепи икономическото и социалното възстановяване и стабилизирането на пазара на труда в България.

Активната политика на пазара на труда има положително въздействие върху процесите на ускоряване на икономическото оживление, доколкото може да влияе пряко върху предлагането на труд и да помогне за бързи и качествени преходи на пазара на труда.

Основни приоритети:

- увеличаване на заетостта чрез бързо и ефективно устройване на работа на безработните, както на първичния пазар на труда, така и по програми и мерки по Закона за насърчаване на заетостта;
- повишаване качеството на работната сила, чрез повишаване на квалификацията;
- ограничаване на безработицата в регионите с високо равнище на безработица, включително активиране на неактивните и обезкуражените лица.

I-SEE

Активната политика на пазара на труда е насочена към следните групи:

- безработни младежи до 29 години;
- безработни над 50- годишна възраст;
- безработни с ниска или не търсена на пазара на труда професионална квалификация и при недостиг на ключови компетентности;
- безработни с ниско образование (включително от ромски произход);
- хора с увреждания;
- неактивни лица, желаещи да работят, обезкуражени лица.

I-SEE

СРОК НА ТРУДОВИЯ ДОГОВОР

Трудовият договор може да бъде сключен за неопределено време или като срочен (например за 3 месеца).

Трудовия договор се смята за сключен за неопределено време, ако изрично не е уговорено друго.

Срочен трудов договор се сключва за определен срок, който не може да бъде по- дълъг от 3 години, като целта му може да бъде за извършване на определена работа.

Когато работата изисква да се провери годността на работника или служителя, окончателното назначаване може да се предшества от договор на изпитване до 6 месеца.

I-SEE

НОРМАЛНА ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА РАБОТНОТО ВРЕМЕ

Работната седмица е 5- дневна с нормална продължителност на седмично работно време до 40 часа.
Нормалната продължителност на работното време през деня е до 8 часа.

НОЩЕН ТРУД

Нощен е трудът, който се полага от 22,00 ч. до 06,00 ч. Нормалната продължителност на седмично работно време през нощта при 5- дневна работна седмица е до 35 часа. Нормалната продължителност на работното време през нощта при 5- дневна работна седмица е до 7 часа.

I-SEE

РАБОТА НА СМЕНИ

Когато характерът на производствения процес налага, работата в предприятието може да се организира на 2 или повече смени. Работната смяна е смесена, когато включва дневен и нощен труд.

ИЗВЪНРЕДЕН ТРУД

Извънреден е трудът, който се полага от работника или служителя по разпореждане или със знанието и без противопоставянето на работодателя извън установеното за него работно време. Като цяло той е забранен, с някои изключения, като например, за довършване на започната работа, която не може да бъде извършена през редовното работно време или друго. Продължителността на извънредния труд през една календарна година за един работник или служител не може да надвишава 150 часа.

ЗАПЛАЩАНЕ НА ИЗВЪНРЕДНИЯ ТРУД

Положеният извънреден труд се заплаща с увеличение, уговорено между работника или служителя и работодателя, но не по-малко от:

- 50% за работа през работните дни;
- 75% за работа през почивните дни;
- 100% за работа през дните на официалните празници.

I-SEE

РАБОТА ОТ РАЗСТОЯНИЕ

Форма на работа, изнесена извън помещенията на работодателя, извършвана по трудово правоотношение чрез използването на информационни технологии. Разпределението на работното време се установява в правилника за вътрешния трудов ред на предприятието.

I-SEE

ГЪВКАВО РАБОТНО ВРЕМЕ

В предприятия, в които организацията на труда позволява това, може да се установява работно време с променливи граници. Времето, през което работникът или служителят трябва задължително да бъде на работа в предприятието, както и начинът на неговото отчитане се определят от работодателя. Кодексът на труда ти позволява за някои длъжности да установиш и ненормиран работен ден.

ОСНОВЕН ПЛАТЕН ГОДИШЕН ОТПУСК

Всеки работник или служител има право на платен годишен отпуск. При постъпване на работа за първи път, работникът или служителят може да ползва платения си годишен отпуск, когато придобие най- малко 8 месеца трудов стаж. Размерът на основния платен годишен отпуск е не по- малко от 20 работни дни.

ДОПЪЛНИТЕЛЕН ПЛАТЕН ГОДИШЕН ОТПУСК

За работа при специфични условия и рискове за живота и здравето, които не могат да бъдат отстранени, ограничени или намалени, не по-малко от 5 работни дни. Следва да знаеш, че според Кодекса на труда, като работодател си длъжен да освободиш от работа твоите работници при:

- встъпване в брак- 2 работни дни;
- кръводаряване- за деня на прегледа и кръводаряването, както и един ден след него;
- при смърт на родител, дете, съпруг, брат, сестра, родител на другия съпруг или роднини по права линия- 2 раб. дни.

КАТЕГОРИИ ТРУД

Три категории: първа, втора и трета.

- първата- трудът на работници, инженерно- технически специалисти, ръководни служители, служители в подземни рудници, минни спасители, водолази, пилоти, в металургията и др.;
- втората- ръководители на подземни обекти, ръководни служители, заети в сферата на химически производства, локомотивни машинисти, шофьори на товарни автомобили, циркови артисти;
- трета- работници, специалисти и служители, които не влизат в горните две категории.

I-SEE

2. ВИДОВЕ ОСИГУРОВКИ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ И НАЕТИТЕ ЛИЦА

Във връзка с формирането на работните заплати на наетите лица в своята фирма- брутни или нетни, следва да имаш предвид минималните прагове, които се определят с бюджета на държавното обществено осигуряване (ДОО).

Ако се договориш да заплащаш чисто месечно възнаграждение на даден твой служител в размер на 600лв., реалният разход за фирмата ти ще бъде около 900лв., като това ще включва разходите за осигуровки и личния данък в размер на 10%.

I-SEE

2.1. СОЦИАЛНИ РИСКОВЕ, ЗА КОИТО СЕ ОСИГУРЯВАТ НАЕТИТЕ ЛИЦА

Всички работници или служители подлежат на държавно обществено осигуряване във връзка с:

- фонд „Пенсии“ за инвалидност поради общо заболяване, старост, смърт;
- фонд „Общо заболяване и майчинство“;
- фонд „Безработица“ за безработица“;
- фонд „Трудова злополука и професионална болест“

I-SEE

2.2.ОСИГУРОВКИ И ДАНЪЦИ ЗА НАЕТИТЕ ЛИЦА

При формирането на чистото месечно трудово възнаграждение, от брутната сума на заплатата, която е записана в трудовия договор заедно с допълнителното трудово възнаграждение, се изваждат разходите за ДОО и „Универсален пенсионен фонд“, като върху разликата се начислява 10% личен данък, който се внася от работодателя. Така се формира нетното (чистото) възнаграждение на работника или служителя.

2.3. МИНИМАЛНА РАБОТНА ЗАПЛАТА И МАКСИМАЛЕН МЕСЕЧЕН ОСИГУРИТЕЛЕН НОМЕР

Минималната работна заплата от 1 януари 2019 г. е 560 лв. и на минималната часова работна заплата 3,37 лв. при нормална продължителност на работното време 8 часа и при 5-дневна работна седмица.

От 1 януари 2020 година, работната заплата става 610 лева. Максималният месечен размер на осигурителния доход за самоосигуряващите се лица за 2019 година е 3000 лева.

I-SEE

2.4. МИНИМАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД ПО ОСНОВНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ И КВАЛИФИКАЦИОННИ ГРУПИ ПРОФЕСИИ.

Според квалификацията на икономическите дейности или КИД- 2008, за всяка категория работници (общо 9) има определен минимален доход, върху който се начисляват осигуровки. Категориите са следните:

- Ръководители;
- Специалисти;
- Техници и приложни специалисти;
- Помощен административен персонал;
- Персонал, зает с услуга за населението, търговията и охраната;
- Квалифицирани работници в селското, горското, ловното и рибното стопанство;
- Квалифицирани работници и сродни на тях занаятчии;
- Машинни оператори и монтажници;
- Професии, неизискващи специална квалификация.

I-SEE

2.5. СОЦИАЛНИ ОСИГУРОВКИ И МИНИМАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД ЗА САМООСИГУРЯВАЩИ СЕ ЛИЦА

Освен ако не си нает на трудов договор във фирмата ти, в която си собственик или партньор, следва да се грижиш за заплащането на твоите лични социално-осигурителни вноски като самоосигуряващо се лице.

БЛАГОДАРЯ ВИ
ЗА ВНИМАНИЕТО!!!